

Mål C-230/23**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

13 april 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Gent (Belgien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

16 februari 2023

Kärande:

CV Repobel

Svarande:

NV Copaco Belgium

Saken i det nationella målet

Käranden – upphovsrättsorganisationen CV Repobel (nedan kallad Repobel) – har yrkat att svaranden – företaget NV Copaco Belgium (nedan kallat Copaco) – ska förpliktas att betala dels 28 614,49 euro (inklusive mervärdesskatt) på grund av obetalade fakturor, dels ett skadestånd på 2 861,44 euro, båda beloppen jämte ränta. Copaco har yrkat att Repobels talan ska ogillas.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Förevarande begäran enligt artikel 267 FEUF rör frågorna huruvida en enhet som av staten getts i uppdrag att uppbära och fördela rimlig kompensation i den mening som avses i artikel 5.2 a och 5.2 b direktiv 2001/29, och som står under statlig tillsyn, är en enhet mot vilken en enskild till sitt försvar kan åberopa att en nationell bestämmelse som denna enhet vill att den enskilde ska efterkomma strider mot unionsrätten, huruvida denna bestämmelse har direkt effekt och huruvida en nationell domstol är skyldig att underlåta att tillämpa en nationell bestämmelse som strider mot denna bestämmelse.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

Är en enhet som Reprobél, som genom ett kungligt mandat av staten getts i uppdrag att uppbära och fördela den rimliga kompensation som fastställts av staten, i den mening som avses i artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29, och som står under statlig tillsyn, en enhet mot vilken en enskild till sitt försvar kan åberopa att en nationell bestämmelse som denna enhet vill att den enskilde ska efterkomma strider mot unionsrätten?

Har det för svaret på denna fråga betydelse att statens kontroll över denna enhet bland annat inbegriper följande:

- o En skyldighet för denna enhet att till behörig minister alltid översända en kopia av den begäran om uppgifter som översänts till de ersättningsskyldiga, vilket är nödvändigt för såväl uppbördens som fördelningen av reprografiersättningen, så att den behöriga ministern kan ta del av hur enheten utövar sin kontrollrätt och avgöra om det är lämpligt att genom ministerbeslut fastställa uppgiftsfrågningarnas innehåll, antal och frekvens på ett sådant sätt att de tillfrågade personernas verksamhet inte hindras mer än nödvändigt.
- o En skyldighet för enheten att vända sig till ministrarnas företrädare för att översända de uppgifter som är nödvändiga för att uppbära den proportionerliga reprografiersättningen till ersättningsskyldiga, till återförsäljare, oavsett om dessa är grossister eller detaljister, till leasingbolag eller till företag som sysslar med underhåll av apparater, om den ersättningsskyldige inte har medverkat i uppbördens, varvid enheten även är skyldig att översända en kopia av denna begäran till behörig minister, så att denne kan fastställa uppgiftsfrågningarnas innehåll, antal och frekvens på ett sådant sätt att de tillfrågade personernas verksamhet inte hindras mer än nödvändigt.
- o En skyldighet för enheten att lägga fram reglerna för fördelning av reprografiersättningen och alla ändringar av dessa regler för den behöriga ministern för godkännande.
- o En skyldighet för enheten att inge den deklaraionsblankett som den har utformat till behörig minister för godkännande, utan vilket denna inte kan utfärdas.

Har det för svaret på frågan även betydelse att enheten har följande befogenheter?

- o Befogenhet att begära in alla uppgifter som är nödvändiga för att uppbära reprografiersättning från alla ersättningsskyldiga, avgiftsskyldiga, återförsäljare, oavsett om de är grossister eller detaljister, leasingbolag och företag som sysslar med underhåll av apparater. Varje begäran ska alltid åtföljas av information om vilka

straffrättsliga påföljder som kommer att vidtas om tidsfristen inte iakttas eller om ofullständig eller felaktig information lämnas.

- o Befogenhet att begära att alla ersättningsskyldiga lämnar alla uppgifter om de kopierade verken som krävs för fördelningen av reprografiersättningen.
- o Befogenhet att från Administratie der Douane en Accijnzen (Tull- och punktskattemyndigheten), Administratie van de btw (Mervärdesskattemyndigheten) och Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (Nationella myndigheten för social trygghet) inhämta alla uppgifter som krävs för att enheten ska kunna utföra sitt uppdrag.

Har artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29 direkt effekt?

Är en nationell domstol skyldig att, på begäran av en enskild, underlåta att tillämpa en nationell bestämmelse när denna av staten föreskrivna bestämmelse strider mot ovannämnda artikel [5.2 a och 5.2 b] i direktiv 2001/29, närmare bestämt på grund av att bestämmelsen i strid med ovannämnda artikel förpliktar den enskilde att betala in avgifter?

Anförda unionsbestämmelser

Artikel 5.2 a och 5.2 b och skäl 52 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (nedan kallat direktiv 2001/29)

Anförda nationella bestämmelser

Koninklijke besluit 30 oktober 1997 betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en uitgevers voor het kopiëren voor privé-gebruik of didactisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wijze zijn vastgelegd (kunglig kungörelse av den 30 oktober 1997 om ersättning till upphovsmän och förläggare för mångfaldigande för privata eller pedagogiska ändamål av verk som överförts på grafiskt medium eller motsvarande) (nedan kallad den kungliga kungörelsen av den 30 oktober 1997)

Wet van 22 december 2016 tot wijziging van sommige bepalingen van het boek XI van het Wetboek van economisch recht (lag av den 22 december 2016 om ändring av vissa bestämmelser i bok XI i lagen om ekonomisk rätt)

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Reprobel har yrkat att Copaco ska förpliktas att betala dels 28 614,49 euro på grund av utestående fakturor, dels ett skadestånd på 2 861,44 euro, båda beloppen jämte ränta. Copaco har yrkat att Reprobels talan ska ogillas.

Parternas huvudargument

- 2 Copaco har åberopat att bestämmelserna i den kungliga kungörelsen av den 30 oktober 1997, enligt vilka en ersättning i två delar – dels en schablonersättning, dels en proportionell ersättning – ska betalas för mångfaldigande för privata eller pedagogiska ändamål av verk som överförts på grafiskt medium eller motsvarande, strider mot artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29, enligt vilka de medlemsstater vars lagstiftning innehåller en rätt till mångfaldigande får föreskriva undantag från denna rätt.
- 3 Till följd av domen av den 12 november 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572-13, i vilken EU-domstolen fann att artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29 utgör hinder för det belgiska reprografisystemet med schablonersättningar, sköt Copaco från och med november 2015 upp betalningen av sina fakturor till efter januari 2017. Det nya belgiska reprografisystemet trädde i kraft den 17 mars 2017. De obetalade fakturorna ställdes således ut innan detta nya system trädde i kraft.
- 4 Enligt Copaco har artikel 5.2 a och 5.2 b direkt effekt.

Reprobel har bestritt att bestämmelserna i artikel 5.2 a och 5.2 b i direktiv 2001/29 är ovillkorliga, klara och precisa, med motiveringen att det enligt dessa bestämmelser står medlemsstaterna fritt att efter eget gottfinnande föreskriva inskränkningar och fastställa vad som utgör rimlig kompensation. Copaco har genmält att den exakta bakgrunden till denna artikel och kravet på att den ska vara ovillkorlig, klar och precis även förklaras närmare i de tolkningar från EU-domstolen som denna artikel redan har gett upphov till.

- 5 Reprobel anser dessutom att organisationen av olika skäl inte är en statlig enhet. Copaco är av motsatt uppfattning.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 6 Enligt den hänskjutande domstolens tolkning har bestämmelserna i ett direktiv i princip inte direkt effekt i en medlemsstat förrän de har införlivats med nationell rätt.

I EU-domstolens dom av den 18 november 2004 kritiserades Belgische Staat (belgiska staten) för dröjsmålet med att genomföra direktiv 2001/29, som skulle

ha införlivats senast den 22 december 2002 (dom av den 18 november 2004, kommissionen/Belgien, C-143/04).

I undantagsfall och när ett direktiv inte har införlivats med belgisk rätt inom den föreskrivna fristen och det inte är möjligt att tolka direktivet i överensstämmelse med direktivet, ska de unionsrättsliga bestämmelserna i ett direktiv ha företräde framför nationella bestämmelser och ska direktivets bestämmelser tillämpas som en regel i den belgiska rättsordningen. Såsom framgår av punkterna 4 och 5 ovan har parterna olika uppfattningar om vilka villkor som ska vara uppfyllda i detta avseende.

- 7 Huruvida Repobel är en statlig enhet är enligt den hänskjutande domstolen av betydelse för att kunna avgöra huruvida det rör sig om en horisontell konflikt (mellan enskilda) eller en vertikal konflikt (mellan en enskild och staten eller dess organ). I det sistnämnda fallet skulle det eventuellt vara möjligt att direkt åberopa bestämmelserna i ett direktiv. Enligt den hänskjutande domstolen råder det fortfarande skilda meningar om den exakta definitionen av begreppet ”statlig enhet”, vilket inte främjar rättssäkerheten, och det är enligt den instansen upp till EU-domstolen att avgöra frågan huruvida Repobel ska betraktas som en enhet i den mening som avses i unionsrätten.
- 8 För det fall det rör sig om en vertikal konflikt kan en enskild åberopa bestämmelserna i direktivet direkt mot staten eller dess organ, under förutsättning att dessa bestämmelser är ovillkorliga, klara och tillräckligt precisa. Parterna är oeniga om huruvida så är fallet i förevarande mål.
- 9 Enligt den hänskjutande domstolen är kravet på en ovillkorlig, klar och tillräckligt precis formulering uppfyllt när medlemsstaterna är skyldiga att agera på ett visst sätt och/eller när de åläggs en klar och precis skyldighet att uppnå ett visst resultat.

Att medlemsstaterna ges valmöjligheter förefaller inte vara oförenligt med villkoret att en bestämmelse i ett direktiv ska vara ovillkorlig och tillräckligt precis (dom av den 12 februari 2009, Cobelfret, C-138/07, och dom av den 17 mars 2022, Daimler AG, Mercedes-Bens Werk Berlin, C-232/20).
- 10 Det kan vara nödvändigt att tolka en bestämmelse i ett direktiv, inte på grund av att bestämmelsen är vag eller otydlig utan på grund av att det behövs en tolkning i ett visst konkret fall, och detta utan att själva bestämmelsens ovillkorliga, klara och precisa karaktär ifrågasätts.

Det ankommer uteslutande på EU-domstolen och inte på den nationella domstolen att göra en sådan tolkning.

- 11 I förevarande fall är en central fråga hur begreppet rimlig kompensation ska tolkas, vilket tidigare behandlats i flera domar som EU-domstolen meddelat efter begäran om förhandsavgörande om den materiella tolkningen av detta begrepp,

trots att det inte har konstaterats röra sig om en oprecist eller otydligt formulerad bestämmelse.

ARBETSDOKUMENT